

СТАЛІЦА НАТХНЕННЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Ва ўрачытвы адкрыцці браў удзел першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Аляксандр РАДЗЬКОУ. Ён, дарэчы, з'яўляецца ўраджэнцам Быхаўшчыны і таму лепш за іншых ведае ўсе адметнасці гэтых мясцін.

— Наша пакаленне стварае дзяржаву. Мы павінны яе умацаваць і перадаць сваім дзецям у спадчыну, каб яны яе бераглі, — сказаў журналістам Аляксандр Радзкоў. — А ў чым сэнс дзяржавы? У святых, у гэтым духу. У Быхаве ёсць Лудыцкая вышыня, Баркулабаўскі лётнік, іншыя гістарычныя святыя месцы. Калі мы іх будзем адчуваць, разумець і захоўваць — вострады мы будзем моцныя як дзяржава.

Дзень 1 верасня, па традыцыі, пачаўся ў Быхаве са святочнай лінейкі ў сярэдняй школе № 1. На ёй прысутнічалі кіраўніцтва вобласці і горада, высокія госці. Акуратныя першакласнікі з букетамі кветак з'ялі ўсмешкамі, але не менш радаліся ўсё школьнікі і педагогі. У сувязі з Днём пісьменнасці будынак школы поўнаасцю абнавілі, а ў фраз адкрылася выстава інавацый у сферы адукацыі Магілёўскай вобласці.

Намеснік прэм'ер-міністра Беларусі, старшыня аргкамітэта па падрыхтоўцы да Дня беларускага пісьменства Анатоль ТОЗІК, які браў удзел у школьных урачыстасцях, ацаніў святочны горад.

— У мяне вельмі добрае ўражанне ад Быхава, — сказаў Анатоль Тозік. — Па-майму, на працягу года зроблена каласальная праца, і, галоўнае, усё гэта не дарэмна, таму што зроблена для горада і застанецца на заўтра і паслязаўтра. Вельмі шмат новых аб'ектаў, патрэбных людзям. Ну, можа, не халіла часу, каб усё новае трава вырасла... Але я мяркую, што гэты дзень на доўга запомніцца быхаўчанам і тым, хто прыхаў сюды, і не толькі з Беларусі.

Дзень адкрыццяў

Магілёўшчына сёлета жыла Днём пісьменства і падрыхтоўкай да яго. Свята адбылося ва ўсім сферах жыцця, нават у традыцыйных сельскіх скульптурах, якія робяць увосень з саломы. У Магілёўскім раёне, па дарозе з абласнога цэнтра ў Быхаў з саламыных цокоў зрабілі... раскрытую кнігу, са старонак якой нагадалі вандорнікам пра беларускае свята 1 верасня.

Аднак на самой справе, усё пачалося ў суботу, 31 жніўня. Нягледзячы на пахмурнае неба і дожджык, жыхары Быхава з дзецімі сабраліся раніцай на адкрыццё абноўленага кінатэатра «Радзіма». Стары будынак захаваў свой адметны стыль, але ўнутры цалкам сучасны інтэр'ер, кавярня з кавай і папкорнам, утульная зала з мяккімі крэсламі. Дзецім і дарослым раздалі 3D-акчулары і паказалі рэкламны ролік. Публіка на новы тэхналогія разгавала бурнай радасцю, а вёкі на севані (пачыналі з беларускага мультфільма «Прыгоды Несцёркі») раскупілі на некалькі дзён наперад.

— Тое, што Дзень пісьменства пачынаецца з адкрыцця кінатэатра, — знакавае мерапрыемства, — сказаў міністр культуры Беларусі Барыс СВЯТЛОУ. — Кіно, можа, і не самае важнейшае для нас мастацтва, але ўсё ж лідар сярод іншых відаў. А ўвогуле мне падабаюцца гарады, якія рытуальна да вялікіх распубліканскіх свят. Я бачу, як мяняецца іх знешні выгляд, як яны становяцца прыгажэйшымі. Я праяжджаў па Быхаве — гэта ж зусім іншы горад! Ён і стары, і малады, ура-

Госці свята Захар БАДУНОВ і Анатоль ЛЮБЧАНКА жыхары Магілёва, паведамлілі нам, што газету «Звязда» чытаць з цікавасцю.

Письменнікі ў сугуччы

На пасяджэнні міжнароднага «круглага стала» тэма «Сугучча: мова і літаратура ў кантэксце гісторыка-культурнай спадчыны» абмяркоўваліся самыя розныя аспекты развіцця нацыянальнага пісьменства. Напрыклад, хто такі герой нашага часу.

— Герой нашага часу, мне здаецца, гэта чалавек, які жыве разам з намі, — адказаў дырэктар — галоўны рэдактар Выдавецкага дома «Звязда» Алякс Карлюкевіч. — Не трэба, з

аднаго боку, ідэалізаваць нашага сучасніка, і нас з вамі. А з другога, гэта тыя людзі, якія вельмі шмат уклалі ў здзяйсненні, якія адбыліся ў нашай краіне за апошнія два дзесяцігоддзі.

У пасяджэнні «круглага стала» бралі ўдзел беларускія і замежныя пісьменнікі. Сярод іх была украінка Галіна Тарасюк, творы якой увайшлі ў кнігу Выдавецкага дома «Звязда» «Залотая струна» ў праекце «Сугучча сэрцаў: Беларусь—Украіна».

— Дарагія беларускія сябры і суседзі! — сказала украінская пісьменніца і перакладчыца Галіна ТАРАСЮК. — Я маю вялікае шчасце пабываць на вашым вялікім і знакавым нацыянальным святае.

— Сёння трэба звярнуць увагу на гісторыю: той народ, які памятае гісторыю, мае і будучыню, — нагадаў кіраўнік Магілёўскай вобласці. — А мы яе памятаем. Сёлета ўжо 7 мільярд рублёў выдаткавана на рэстаўрацыю старажытнага Быхаўскага замка, і мы не спынімся. А тое, што зроблена ў годзе, усё аб'екты будуць яшчэ доўгія гады служыць жыхарам Быхава і яго гасцям.

— Галоўнае ў свяце беларускага пісьменства — гэта тое, што Беларусь сцвярджае сваю будучыню ў новых аб'ектах і што мы вельмі ашчадна ставімся да нашай спадчыны, — прамаментавала першы намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Лілія АНАНІЧ. — У тым, што мы захоўваем родную мову, але жывём у кантэксце сусветных працоўна культуры. І наша нацыянальная літаратура, і ўвогуле ўсё, што робіцца ў Беларусі, — гэта прыклад і ўзор таго, як павінна развівацца дзяржава. Я рада і за Магілёўшчыну, і за усю родную Беларусь, якая дваццаць год кроць сваім самастойным і вельмі прыгожым святам.

— Гэта свята аб'ядноўвае ўсё тое, што створана нашымі продкамі, — сказаў намеснік старшыні Магілёўскага аблвыканкама Валеры Малашка. — Гэта свята нашай вялікай культуры, з вялікай літары. Мы маем сваё будучае, таму што па крукінам збіраем тое, што маем і прымажаем. І Быхаў гэтакі добры прыклад.

Рэдактар «Звязды» Алякс Карлюкевіч унёс у праграму свята перадачу з аўтарскай мастацкай перапрацоўкай «Сягоння і заўтра».

— Мы з'яўляемся перадачым, якія робяць нашы продкі, і перадачам, якія робяць нашы дзеці, — гэта таксама наша перадача. Мы жывём у гэтым моманце, і мы жывём у будучыню. Мы жывём у гэтым моманце, і мы жывём у будучыню. Мы жывём у гэтым моманце, і мы жывём у будучыню.

Намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка перадаў перадачу «Сягоння і заўтра».

Намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка перадаў перадачу «Сягоння і заўтра».

Рэдактар «Звязды» Алякс Карлюкевіч унёс у праграму свята перадачу з аўтарскай мастацкай перапрацоўкай «Сягоння і заўтра».

Намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка перадаў перадачу «Сягоння і заўтра».

Рэдактар «Звязды» Алякс Карлюкевіч унёс у праграму свята перадачу з аўтарскай мастацкай перапрацоўкай «Сягоння і заўтра».

Намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка перадаў перадачу «Сягоння і заўтра».

Рэдактар «Звязды» Алякс Карлюкевіч унёс у праграму свята перадачу з аўтарскай мастацкай перапрацоўкай «Сягоння і заўтра».

Вершы і іх чытальнікі

У Быхаве адкрылі абноўлены раённы Цэнтр культуры — вельмі сучасны і прыгожы будынак. У ім знайшлось месца і раённай бібліятэцы, і зале спартыўнай барацьбы. Адбылося адкрыццё мемарыяльнай дошкі ў гонар ураджэнца Быхаўшчыны Барыса Стральцова. Ён быў вялым журналістам, пісьменнікам, выкладчыкам і навуковцам, і сімвалам, што сродкі на мемарыяльную дошку сабралі ў рэдакцыях беларускіх газет.

А на сцэне цэнтра культуры гучаў верш і другога магілёўчанина Міхаса Стральцова. Школьнікі з усяго Быхаўскага раёна прыходзілі праз спаборніцтва ў навучальныя установы, каб два дзесяці лепшых прыехалі ў раённы на фінал — конкурс юных п'яльцішнікаў «Жывая класіка».

— Мне 10 гадоў, і беларуская мова будзем працягваць, бо беларуская літаратура ў нашым часопісе — адзін з выразных галасоў. Часта ў нас друкуюцца аўтары і з іншых краін СНД. Гэта пазітыўны момант, еўразійская і сусветная, — аб'ядноўвае ўсіх сапраўдных таленавітых рускамоўных пісьменнікаў, якія жывуць сёння. Бо ў наш час для літаратуры няма межаў. Рускамоўныя кнігі выходзяць усюды, руская і беларуская літаратура вывучаюцца ў многіх універсітэтах свету.

Ураджэнец Магілёўшчыны, старшыня Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі «Беларусы Расіі» Валеры Малашка падтрымаў меркаванні суразмоўцаў. І дадаў, што айчынай літаратура на рускай мове можа пагражаць небяспекай.

— З вялікім хваляваннем буду казаць пра лёс рускай літаратуры, якая перажывае няпросты час, хоць аўтараў і вельмі шмат. Увогуле няма нацыянальных літаратур, ёсць проста літаратура: добрая, якую чытаюць усё і любяць. Калі ж яе няма — застаецца чытаць, якое мала перакладаецца, але шмат чытаецца — і гэта адна з асноўных на сёння праблем. Наша славянская літаратура (ды і ўвогуле нармальна літаратура) знаходзіцца ў вельмі складанай сітуацыі. Не выключана магчыма іх таго, што над намі сыдуць дзве моўныя хвалі. Першая — англа-амерыканская, якая нясе з сабой шырэйшую скава смечку. І другая хваля, дзе яна пакуль не вядома, — азіяцка-цырская (сюды дадаю яшчэ і Кітай). Нам трэба аб'яднаць і адстаць сваю агульную самабытнасць, іначэй не ведаю, да чаго дзвяжымся...

Пісьменнік, журналіст, сцэнарыст, рэжысёр-дакументаліст Аляксандр БАГАТЫРОУ, таксама з Расіі, з меркаваннямі апанентаў аказаўся не згодны, але таксама нагадаў пра неабходнасць бараніць і прапа-

— Друкаванае слова — гэта найбольш каштоўнае, бо ўсё пачынаецца са слова, з думкі, — лічыць Лілія АНАНІЧ. — Мы сёння ў нашай краіне выдаём амаль што 4 кнігі на кожнага жыхара Беларусі — гэта найлепшы паказчык на постсавецкай прастору. Леташні год па ініцыятыве нашага Прэзідэнта быў абвешчаны Год кнігі, і для нас ён не заканчваецца. Мне здаецца, што наогул усё, што робіцца гэтымі гадамі амаль што, сцвярджае: падмурак друкаванага слова будзе і надалей моцным. І на ніве друкаванага слова, духоўнасці будзе квітнець і новыя тэхналогіі, якія мы бачылі ў новым 3D-кінатэатры, і будучы выдавацца новыя кнігі на іншых носьбітах. Але самае галоўнае, што мы разам ствараем будучыню нашай роднай Беларусі.

— Друкаванае слова — гэта найбольш каштоўнае, бо ўсё пачынаецца са слова, з думкі, — лічыць Лілія АНАНІЧ. — Мы сёння ў нашай краіне выдаём амаль што 4 кнігі на кожнага жыхара Беларусі — гэта найлепшы паказчык на постсавецкай прастору. Леташні год па ініцыятыве нашага Прэзідэнта быў абвешчаны Год кнігі, і для нас ён не заканчваецца. Мне здаецца, што наогул усё, што робіцца гэтымі гадамі амаль што, сцвярджае: падмурак друкаванага слова будзе і надалей моцным. І на ніве друкаванага слова, духоўнасці будзе квітнець і новыя тэхналогіі, якія мы бачылі ў новым 3D-кінатэатры, і будучы выдавацца новыя кнігі на іншых носьбітах. Але самае галоўнае, што мы разам ствараем будучыню нашай роднай Беларусі.

На доўгую памяць

Відаць, быхаўскія людзі маюць сваё лобі ў нябеснай канцэлярыі. Калі субота прайшла хоць і ў святочнай настрой, але ў шэрай правасонскай дышчы, то ў нядзелю, насуперак усім змрочным прагнозам, у небе Магілёўскай вобласці зазяла сонейка.

Калі шыра, то свята ў Быхаве літаральна закрукіла галаву. Праграма юбілейнага Дня беларускага пісьменства была настолькі насычаная, што ўбачыць усё было проста немагчыма. Прычым кожны мог абраць асабліва цікавае для сябе.

Манументальная скульптура «Баркулабаўскі лётнік» на Кастрычніцкай плошчы стала месцам паломніцтва адразу пасля цырымоніі адкрыцця. Каля прыгожай і вялікай кнігі басконца тоўпіўся народ, узброены камерамі і фотаапаратамі, дзеля здымка на памяць. Госці Быхава наведвалі старажытны помнік архітэктуры. Часткова і сінагога, і Быхаўскі замак былі зацягнуты палатном дзеля эстэтычнага выгляду святочных пляцовак.

Калі сінагога выступалі тэатральныя калектывы са спектаклямі, у тым ліку і на яўрэйскай тэматыку. Там жа адбылася цырымонія перадачы значнай сумы грошай ад Расійскага яўрэйскага кангрэса на першыя крокі ў рэстаўрацыі сінагогі, якая можа стаць музеем яўрэйскай культуры ў будучым. На замкавым падворку можна было ўбачыць рыцараў, у дрэстаўраваных велькіх стальца чарга на агляд археалагічнай экспазіцыі.

Беларускія гарады, якія становіліся сталіцамі Дня беларускага пісьменства, прадставілі свае экспазіцыі з усім лепшым і цікавым. Але ўсім «перамог» Мсціслава, дзе, як і было абяцана, у вялікім акварыуме з дыстыляванай вадой былі выставленыя фрагмент дасяння і шлема пачатку XVI стагоддзя, зноўдзеных нядаўна ў раод Віхра. Тое, што гэты старажытны горад штогод прымае «Рыцарскі фест», мясцовае кіраўніцтва лічыць шчаслівым супадзеннем. Народ тоўпіўся каля сенсацыйнай знаходкі, а гісторык і сенадар Ігар МАРЗАЛЮК

Намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка перадаў перадачу «Сягоння і заўтра».

Рэдактар «Звязды» Алякс Карлюкевіч унёс у праграму свята перадачу з аўтарскай мастацкай перапрацоўкай «Сягоння і заўтра».

Намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка перадаў перадачу «Сягоння і заўтра».

Рэдактар «Звязды» Алякс Карлюкевіч унёс у праграму свята перадачу з аўтарскай мастацкай перапрацоўкай «Сягоння і заўтра».

Намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка перадаў перадачу «Сягоння і заўтра».

Рэдактар «Звязды» Алякс Карлюкевіч унёс у праграму свята перадачу з аўтарскай мастацкай перапрацоўкай «Сягоння і заўтра».

Знадзей на сустрэчу

У Быхаве адбылася яшчэ адна значная для горада падзея: на Прывазальнай плошчы ўрачыта адкрыліся абноўленыя чыгуначная і аўтамабільная станцыі. Душавы аркестр і ансамбль барабаншчыні і мажарэтак адваваў важнасці моманту. Таму што будынік вазкаваў — мара пасажыраў: светлыя, сучасныя, камфартныя. На навакольнай тэрыторыі ўсё зроблена стыльна: лавы з ліцімым, вялікі круглыя гадзіньнікі на пероне, стройны рад каштанаў каля рээк. І новы цягнік прыбыў з Магілёва.

Але цэнтр плошчы — гэта скульптура магілёўскага аўтара Андрэя Вароб'ёва, неверагодна прыгожая, якая выклікае эмоцыі ў людзей. «На ростань» малады чалавек абдымае дзюць чыну, яна нават адварвалася ад зямлі. Кветкавы букет, ад пачуцця заплюшчаныя вочы, стос кніжак беларускіх класікаў у руках хлопца. На адным баку скульптуры напісана слова «сустрэча», на іншым — «развітанне». Кожны бачыць сваё.

— Развітанне і сустрэча — адно немагчыма без іншага, і гэта ёсць наша жыццё, — тлумачыць філосафскаму творца Андрэй Вароб'ёў. — Хаця гэта біграфічная праца, бо ў мяне было такое развітанне.

— Ой, я чытала беларускіх пісьменнікаў з гэтага стоса кніг, — дзюцьчына перабірае пальцамі знаёмыя прозвішчы на скульптуры. — Вядома ж, Купалу і Каласа я ведаю. Іншыя яшчэ буду чытаць. Але мне падаецца, што чытаць кнігі гэта хлопец будзе ў адзіноце: яны з дзюцьчынай развітаюцца.

Маладыя людзі, якія браў удзел у адкрыцці скульптуры, бачаць у постацях скульптурнай кампазіцыі, хутчэй, развітання. Падлеткі зрабілі на плошчы перформанс: навокал скульптуры абдымаліся пары. Але ўсё ж такі з надзеяй на сустрэчу ў Быхаве, дзе не забудуцца на роднае слова. У горадзе, які выдатным Днём беларускага пісьменства натхніў сваіх гасцей і сваіх жыхароў на новае культурнае жыццё.

Ілона ІВАНОВА.
г. Быхаў.

Намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка перадаў перадачу «Сягоння і заўтра».

Рэдактар «Звязды» Алякс Карлюкевіч унёс у праграму свята перадачу з аўтарскай мастацкай перапрацоўкай «Сягоння і заўтра».

Намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка перадаў перадачу «Сягоння і заўтра».

Рэдактар «Звязды» Алякс Карлюкевіч унёс у праграму свята перадачу з аўтарскай мастацкай перапрацоўкай «Сягоння і заўтра».

«НА ТЫМ ПОЛІ, ДЗЕ ШМАТ КВЕТАК, — ДЗІВОСНЫ БУКЕТ»,

Або Што чакае нацыянальная літаратура?

Пісьменнікі розных краін гэтымі днямі сабраліся ў Быхаве. На пасяджэнні міжнароднага «круглага стала» яны абмяркоўвалі, як працягваць і чым зарабляюць прадстаўнікі гэтай прафесіі, засцерагалі адзін аднаго ад глабальных праблем, што пагражаюць сапраўднай творчасці. Вяліка гарачыя спрэчкі і пра тое, што такое літаратура кожнай краіны паасобку і што іх павінна аб'ядноўваць. Адным з арганізатараў быў і Выдавецкі дом «Звязда» Алякс Карлюкевіч спачатку прэзентаваў новую кніжную серыю — «Сугучча сэрцаў».

Гэты праект уяўляе сабой 11 кніг, кожная з якіх напалову складаецца з твораў беларускай літаратуры, перакладзеных на рускую мову, а напалову — з твораў, таксама перакладзеных, літаратуры адной з краін СНД — такі атрымаўся сваёасаблівы «мост» творчага сяброўства. Першы намеснік кіраўніка Беларускага саюза пісьменнікаў Валеры Малашка ацаніла гэты праект:

— У «Сугучча сэрцаў» сабрана літаратура ўсіх краін СНД. Нам трэба мацаваць і развіваць нашы кантакты. Таму што мы ўсё размаўляем на нацыянальных мовах. Аднак у нас ёсць моцная кансалідаваны збор — руская мова, якую мы ўсё ведаем, любім, разумеем. І менавіта гэтая кніга, я ўпэўнена, трапіць ва ўсе бібліятэкі гэтых краін.

З далёкага Новаасібірска ў Быхаў прыехаў паэт, галоўны рэдактар часопіса «Сібірскіе огні» Уладзімір Берасеў. Ён — сапраўдны сябар нашай літаратуры, які заўважае ця ця навонкі, з'яві, які ў нас адбываюцца,

Удзельнікі свята беларускі паэт Алякс БАДАК і яго расійскі калега Валеры КАЗАКОУ.

і публікуе ў сваім выданні. На гэты Уладзімір Берасеў адказаў:

— Я вельмі люблю бываць на гэтай зямлі. Тут душа крыху адлапляецца ад шалёнага тэмпу новаасібірскага жыцця, тут мірна і спакойна. І пейзаж, і тэмп жыцця іншы. З іншага боку, магу сказаць, што ў Беларусі жывуць многія аўтары часопіса «Сібірскіе огні». І ў кожны прыезд я ўзбагачаю партфель нашага выдання новымі рукапісамі — адметнымі адкрыццямі. У мінулагодніх нумарах імі сталі маладыя беларускія пісьменніцы Алена Брва і Наталля Валністая — унікальныя, таленавітыя творцы. Такую традыцыю мы будзем працягваць, бо беларуская літаратура ў нашым часопісе — адзін з выразных галасоў. Часта ў нас друкуюцца аўтары і з іншых краін СНД. Гэта пазітыўны момант, еўразійская і сусветная, — аб'ядноўвае ўсіх сапраўдных таленавітых рускамоўных пісьменнікаў, якія жывуць сёння. Бо ў наш час для літаратуры няма межаў. Рускамоўныя кнігі выходзяць усюды, руская і беларуская літаратура вывучаюцца ў многіх універсітэтах свету.

Ураджэнец Магілёўшчыны, старшыня Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі «Беларусы Расіі» Валеры Малашка падтрымаў меркаванні суразмоўцаў. І дадаў, што айчынай літаратура на рускай мове можа пагражаць небяспекай.

— З вялікім хваляваннем буду казаць пра лёс рускай літаратуры, якая перажывае няпросты час, хоць аўтараў і вельмі шмат. Увогуле няма нацыянальных літаратур, ёсць проста літаратура: добрая, якую чытаюць усё і любяць. Калі ж яе няма — застаецца чытаць, якое мала перакладаецца, але шмат чытаецца — і гэта адна з асноўных на сёння праблем. Наша славянская літаратура (ды і ўвогуле нармальна літаратура) знаходзіцца ў вельмі складанай сітуацыі. Не выключана магчыма іх таго, што над намі сыдуць дзве моўныя хвалі. Першая — англа-амерыканская, якая нясе з сабой шырэйшую скава смечку. І другая хваля, дзе яна пакуль не вядома, — азіяцка-цырская (сюды дадаю яшчэ і Кітай). Нам трэба аб'яднаць і адстаць сваю агульную самабытнасць, іначэй не ведаю, да чаго дзвяжымся...

Пісьменнік, журналіст, сцэнарыст, рэжысёр-дакументаліст Аляксандр БАГАТЫРОУ, таксама з Расіі, з меркаваннямі апанентаў аказаўся не згодны, але таксама нагадаў пра неабходнасць бараніць і прапа-

гандавачу добрую літаратуру ў супрацьвагу шкоднаму ўздзеянню тэлебачання:

— Дзякуй Богу, нацыянальная літаратура ёсць! Бо на тым лузе, дзе шмат кветак, — дзівосны букет... Усім пісьменнікам, адказаючы на пытанне «Што нам рабіць?», я параіў бы працягнуць кнігу «Пра закон і боковую ласку» мітрапаліта Іларыёна. Бо сучасныя людзі жывуць пад пастаянным прыцэлам тэлевізара, з якога не пра боковую ласку кажуць, не пра закон, а яго сталае парушэнне. 90% экраннага часу займаюць дрэнна скляпаныя дэтэктывы. Яны, у адрозненне ад бессмыслотнага твора Дастаеўскага «Злачынства і пакарэнне», разглядаюць пытанне не таго, як чалавек прыходзіць да пакаяння пасля смяротнага граху, а таго, хто забіў... Вось чым з дзяў дзень, на жал, займаюцца і многія пісьменнікі, і мае калегі-кінематграфісты. Адрыў ад маральнасці, ад нацыянальных каранёў — гэта найвялікшая бяда. Аднак выдатная асабіскасць нашага часу заключаецца ў тым, што мы ўгадалі пра карані. І я радуюся, што пра гэта сталі думаць не толькі прафесіянальны творцы, але і дзяржаўныя дзеячы. Мы бачым, што з'явілася новая плеяда людзей, якія не толькі, як у народзе кажуць, стаць збоку і свечку трымаюць, але шыра вераць і разумеюць, што толькі з Божай дапамогай можна выцягнуць гэты наш велізарны воз з таго бяздзіна, у якую завалі яго і гоняць і кіраўнікі, і наша акаянства, і лянота, і п'янства, і незлічоная колькасць грахоў. Задача літаратуры — адлюстравваць не статус-кво, не бяду, у якую мы трапілі, а шлях, які знайсці з яго выйсце.

Намеснік старшыні Кіеўскай арганізацыі Нацыянальнай супольнасці пісьменнікаў Украіны Уладзімір ДАНІЛЕНКА разважаў не толькі пра тое, што такое пісьменніцтва як прызначэнне, але і пісьменніцтва як прафесія. Па словах Даніленкі, за апошнія 20-годдзе ў гэтай сферы ва Украіне адбылося надзвычайна шмат:

— Пасля падзення Савецкага Саюза і стварэння незалежнай дзяржавы украінскай літаратура апынулася ў абсалютна новых умовах развіцця. Са знікненнем талітарнай ідэалогіі паўстала неабходнасць пісаць пра

злабадзённых рэчы. За кароткі час знікла дзяржаўная гандлёвая арганізацыя «Кніга», якая займалася па-стайкай выданнем і кіраваннем Украіны. Былі прададзены многія кніжныя крамы, на мяжы знікнення апынуліся і сямі выдавецтваў. Знік клас прафесійных пісьменнікаў, якія жылі за кошт продажу сваіх кніг. Але апошняе — з'ява не ўнікальная: у большасці краіны Еўрапейскага саюза пераважаюць большасць пісьменнікаў займаюцца творчасцю ў вольнай ад асноўнай працы час. Летас на украінскай кніжнай выставе адзін французскі выдавец прызнаўся, што іх пісьменнікі зарабляюць на жыццё журналістыкай або выкладчыцкай працай... За гадзі незалежнасці ва Украіне з'явіліся новыя кніжныя выдавецтвы з украінскім і замежным капіталам, кніжныя серыі, літаратурныя газеты і інтэрнэт-выданні. Штогод у Львове праходзіць буйны міжнародны кніжны форум, а ў Кіеве — літаратурны кніжны кірмаш і таксама кніжны форум, прысвечаны Дню незалежнасці Украіны. Штогод уручаецца нацыянальная ўзнагарода аўтарам, чые тыражы перавысілі 100 тысяч экзэмпляраў, складаюцца рэйтынгі лепшых выданняў.

Са слоў Даніленкі вынікала, што прафесійныя пісьменнікі ва Украіне могуць і заробіць сваёй творчасцю, і распіраць сябе, калі трэба, і быць забятрабаванымі. І дзюцьчына часта гэта адбываецца без падтрымкі дзяржавы. Па прыватнай ініцыятыве адкрываюцца выдавецтвы, якія папалова становяцца дэвалю буйнымі. Паэты самі актыўна распаўсюджваюць сваю творчасць і робіцца прыкметнымі асобамі ў грамадстве. Іначэй кажуць, развіццё і прэстыж прафесіі пісьменніка адбываецца знутры.

Ва ўдзельніку міжнароднага «круглага стала» быў час не толькі абмянацца вопытам, але і пясцэаваць падчас беларускага Дня пісьменства. Многія з іх паехалі дадому з новымі творамі нашых аўтараў, якіх пачытаць, і ў іх пачынаюцца, мяркуючы надрукаваць іх у сваіх выданнях. Кожнаму было чым ганарыцца і чаму паўчыцца.

Ілона ІВАНОВА.
г. Быхаў.

